

5. Závěr

Ve své rigorózní práci jsem se zabývala předmětem společného jmění manželů. Snažila jsem se podrobně vymezit majetek i závazky, které tvoří společné jmění manželů.

Věnovala jsem se pojmu majetek, konkrétním formám nabývání majetku, jednotlivým druhům majetku, které spadají do společného jmění manželů. Je mnoho způsobů, kterými manželé mohou nabýt majetek do společného jmění; stejně tak existuje pestrá škála jednotlivých druhů majetku, které tvoří předmět společného jmění manželů. Zvláště jsem se zabývala obchodním podílem, jehož majetková hodnota je také součástí společného jmění manželů.

Vymezila jsem zároveň závazky patřící do společného jmění manželů. Soustředila jsem se na odlišení právního režimu závazků, které tvoří společné jmění (manželé zde odpovídají solidárně veškerým majetkem ze společného jmění i veškerým jejich výlučným majetkem) a závazků, které se do společného jmění neřadí (za závazek odpovídá dlužný manžel svým majetkem a celým majetkem ve společném jmění); zvláštní pozornost jsem věnovala závazkům, které přesahují míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů a byly přijaty jedním manželem bez souhlasu druhého manžela.

Představila jsem rovněž způsoby, kterými může být rozsah společného jmění manželů modifikován, ať již smluvně nebo soudním rozhodnutím.

Stručně jsem nastínila podstatu výlučného majetku každého z manželů, tj. majetku, který je z předmětu společného jmění manželů vyloučen, a uvedla jsem i jednotlivé druhy takového výlučného majetku.

V závěru jsem znovu zdůraznila, že společné jmění manželů může vzniknout pouze mezi manžely a poukázala jsem na nový institut registrovaného partnerství,

který se sice v některých aspektech blíží manželství, ale společné jmění nebo jiný obdobný majetkový režim mezi partnery nevzniká.

Jednotlivá ustanovení zákona týkající se předmětu společného jmění manželů jsem se snažila dokládat soudními rozhodnutími. Využila jsem i rozhodnutí z doby před 1. 8. 1998, tj. před účinností novely občanského zákoníku, která zavedla institut společného jmění manželů. Tato judikatura je totiž stále použitelná, protože předmětem společného jmění manželů může být vše, co bylo předmětem předchozího bezpodílového spoluvlastnictví manželů.

Judikatuře jsem věnovala poměrně velký prostor; pro výklad některých pojmů je judikatura naprosto stěžejní. Judikatura upřesňuje a konkretizuje jinak obecná zákonná ustanovení. Přináší i odpověď na otázky, které se objeví v souvislosti s používáním zákonných ustanovení v praxi.

Zjistila jsem, že tato oblast právních vztahů je velice zajímavá. Občanský zákoník stanoví základní pravidla, co je a co není předmětem společného jmění manželů. Praxe ale přináší řadu dalších různých situací, jiných otázek. Pro jejich zodpovězení je nutné zabývat se pečlivě jednotlivými zákonnými ustanoveními, zkoumat smysl a účel právní úpravy. Na některé otázky nalezneme odpověď v soudní judikatuře.

Právní úprava společného jmění manželů je těsně spjata s právní úpravou vlastnického práva a práva závazkového. Společné jmění manželů modifikuje totiž v řadě případů obecnou úpravu. Každý z manželů je úplným vlastníkem věci ze společného jmění, je pouze omezen stejným vlastnickým právem druhého manžela.

Pokud jde o závazkové vztahy mezi manžely a třetími osobami, mají tyto vztahy povahu převážně závazků solidárních.

Uvědomila jsem si, že studium předmětu společného jmění manželů nelze zjednodušit na majetek nabytý za trvání manželství a závazky vzniklé za trvání manželství. Je nutné zabývat se i jednotlivými výjimkami. Věnovat se tedy výlučnému majetku jednoho z manželů, dědění, darování, restitučním předpisům, otázce, co je to míra přiměřená majetkovým poměrům manželů, co je to obvyklé vybavení společné domácnosti. Je nezbytné věnovat pozornost i obecným otázkám nabývání vlastnictví a přihlídnout přitom ke speciální úpravě, která platí pro společné jmění manželů.

Ve své rigorózní práci jsem dospěla k závěru, že předmět společného jmění manželů je významnou částí institutu společného jmění manželů a že je důležité, aby se mu věnovala patřičná pozornost. S každým manželstvím je spojen vznik společného jmění manželů a zásadní význam má zejména pro praktický život právě předmět společného jmění manželů. Představuje souhrn veškerého majetku jako jsou věci, práva, jiné majetkové hodnoty a veškerých závazků souvisejících s manželstvím (kromě těch, které jsou výslovně ze společného jmění manželů zákonem vyloučeny).

Znalost této problematiky je nesporně výhodou, předchází i možným budoucím sporům či nedorozuměním. Navíc má tento institut velmi široké praktické uplatnění.